

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Občni zbor „Národne tiskarne“.

Vtorek dné 26. oktobra občni zbor „Národne tiskarne“ v Ljubljani nij mogel zborovati, ker je bilo po pravilih premalo akcij vložnih in premalo akcijonarjev udeleženih.

Zatorej se razpisuje novi občni zbor delniškega društva „Národne tiskarne“ na četrtek 11. novembra 1880

ob 6. uri zvečer v sobi uredništva „Slovenskega Naroda“, s pristavkom, da po § 17 društvenih pravil ta novo sklicani občni zbor veljavno sklepa brez ozira na število navzočnih delničarjev in število od njih zastopanih glasov.

Od upravnega odbora.

Strel izza hrbta.

Ustavoverna nemška stranka ima tudi svojo nesrečo. Nenadno je izgubila vlado in moč, zdaj pa izgubljeva še strankarsko veljavo od dne do dne bolj. Sovražniki jej rastejo tam, kjer jih je najmenj pričakovala. Komaj se jej zdi, da je svojo uže v parlamentu pod Auerspergom izgubljeno jedinstvo za silo spet skrpala zoper Taaffeja, oglasi se tu ali tam kak „fortschrittler“, meso od njenega mesá, in svetu neusmiljeno pové, da je vsa fraza o ustavovernej jedinstvi in slogi pusta beseda brez resnice. Zaupljivo je nemška stranka obračala oči tudi v Pešto, od koder je v jednakej sili uže jedenkrat pomoč dobila. Ali Magjari so si nemško nehvaležnost zapomnili in zdaj Nemcem vrata kažejo. Da bi svoje nemške volilce in svoje nemške mestne filistre razburili zoper

vlado Taaffejevo snujejo nemško ustavoverni vodje na Dunaji, v središči države, glavni shod, kateri bi imel nemškemu liberalnemu svetu dokazati, da je pod to vlado nemštvo v nevarnosti, da je za to ljudstvo vznemirjeno itd. Ali tudi tu jim ne gre po sreči. Poleg tega, da so v odseku za ta shod mej soboj nesložni, vstane jim v samem Dunaji liberalen nemšk poslanec dr. Kronawetter in jih pred vsem svetom na laž postavlja, da sleparijo, da nemštvo nij v nobenej nevarnosti. Spredaj imajo liberalni ustavoverci proti sebi Slovane in konservativne Nemce z vlado, ob strani Magjare, mej soboj „fortschrittlerje“, a evo zdaj so jih tudi najliberalnejši nemški elementi, demokrati od zadaj prijeli!

Kakor je uže naš včerajšnji dunajski telegram rekel, prinašajo „liberalne“ dunajske novine govor dunajskega liberalnega Nemca dr. Kronawettera jako spačen in po vrhu. Pa uže iz tega kar so posiljeni prijavit, vidi se, da jih boli. Brezobzirno je dr. Kronawetter odbil nemško laganje, da je nemško prebivalstvo zarad koncesij Slovanom „vznemirjeno.“ On čestita ministerstvu, da je ustanovilo „banko avstrijskih dežel“, da se bode država mogla iz zanj „Creditanstalt-Rothschilda“ osvoboditi. On pravi, da se nehče udeležiti ščuvanja ustavoverne stranke zoper druge narodnosti. On pravi, da je centralizacija uprave nevarna za svobodo, a institucija samouprave je še več vredna kot parlamentarizem. Položaj Nemcev, pravi, nij v nevarnosti, ker bi bilo pač žalostno, da bi mogel priti v nevarnost pred Čehi in Poljaki.

Te izjave so važne, ker prihajajo z nemškega Dunaja, pohvaljene od nemških Dunajčanov, od nemškega liberalca in svobodnjaka, nad vse judovsko sumnjičenje vzvišenega.

Take prikazni vendar pričajo, da upanje nij prazno, da se bode stranka ustavoverstva, katerega politično zrno se oslanja na slepo sovražnost zoper Slovanstvo, na zadnje vendar le enkrat razdrobila in da pridemo v Avstriji do drugih zdravejših strankarskih snovanj nego so denašnje. V tem pogledu je Kronawetterov govor res velevažen političen prigodek.

Slovenščina na naših srednjih šolah.

II.

Predno govorim dalje in sicer špeciálno o poduku slovenščine, moram protestirati, ko bi se mi ugovarjalo, da napadam osobno kacega profesorja slovenščine. Meni nij sa osobo temuč za stvar in narodno korist, in mene teži, kar izrekam denes, uže več kot jedno desetletje. Tudi je nam ona pomanjkljivost — pokopala uže marsikak talent in nam ga bode še, če se ne odpravi. Če bi se mi pa oporekala zla volja, odgovarjam s francoskim pregovorom: „Ti se jeziš, zaradi tega nemaš prav.“

Vsak uk je težaven in pri vsakem ne potrebujemo samo duševnega talenta, temuč tudi veselja in navdušenja do stvari. Ker brezskrbna mladost nema za učenje vedno potrebne marljivosti, ali vsaj take ne, ki bi jej prisvojila korenite, dovršene znanosti v katerej koli stroki, mora skrbeti učitelj, da izbudi po lastnem izgledu, to se ume, le pri talentih, le o

Listek.

Iz dnevnika kranjske učiteljice.

(Dalje.)

„Protestujem zoper to, da bi bil jaz kak revolucionar,“ odvrne mi. „Svitloba in gorkota pospešujeta rast drevesa, ako bi pa okolo drevesa zakurili, hotéti prej sadje imeti, bi vželi cvetje, perje, veje, da drevo bi pokončali. Prava ljubezen, katera je odrešila tudi nas, enaka je solncu, katero vsak dan vedno više in više vstaja na nebu, ter svoje žarke tudi dolinam vedno bolj in bolj pošilja, da tudi tam mrzlo in strupeno meglo prežene, ter tako zemljo za sad in žetev pripravno stori. In to solnce bode enkrat vse premagalo, ter vso našo revno zemljo spremenilo v vrt božji! Prava človekoljubna pedagogika protestuje zoper vse pomočke sile; za njo veljajo besede: „Vtakni meč v nožnico!“ S tem vendar ne govorim za humanizem, kateri je dandenes v najlepšem cvetu, dasiravno nij bilo nikdar toliko revščine na svetu, in nij bil svet nikdar

tako pokvarjen, kakor je denes. Res je, zarad humanizma odpravili so šibo iz šole, akoravno je v sedanjem času pri izgojevanji neobhodno potrebna. Jaz odločno poudarjam, da ravno zarad humanizma trpi vzgoja sila veliko. Kje je iskati uzroka, da nemajo otroci pred učiteljem nikacega strahu, da so od dné do dné bolj surovi in izprideni? Učitelj, ki ima pri odgoji najprej pomagati staršem, in ki je mnogokrat jedini pravi odgojevatelj mladine ter ima postaviti v otroku temelj vsemu daljnemu izobraženju in daljnem omiki — obropan je skoraj vseh sredstev in pomočkov, katerih bi se mogel poslužiti v dosego svojega namena. Učitelj, ki občuje neposredno z narodom, in ki bi lahko največ vplival nanj, ako bi mu bila puščena neomejena volja v šoli, on je za drževan od humanizma. Zato se jaz pa tudi bojim, da kolikor se varuje zdaj šiba pri mladini, toliko bolj se bode rabila enkrat pri odraslih. Znamenja uže vsa na to kažejo. In ali ne bode imel vse to humanizem na vesti? S tem vendar ne tajim, da ne stori marsikdo iz samega človekoljubja mnogo dobrega, ali na

drugej strani je humanizem vendar kriv mnogo zlega! — Največji apostol novejšje pedagogike in izreje je gotovo Pestaloci, in kdor se hoče natančno seznaniti z njegovimi načeli, kateri naj pri izreji vladajo, ta naj bere njegovo knjigo „Linhard in Gertruda“, ono knjigo rečem, od katere je pruska kraljica Lujiza rekla, da jej je bila tolažilna zvezda v najtežavnejših dneh njenega življenja.“

Odmenila sem se torej brati to knjigo, katero mi g. nadučitelj iz učiteljske bukvarne z veseljem posodi.

20. oktobra.

V resnici, nekatera dekleta iz mojega razreda so res prav ljuba in srčna bitja! Ako bi jih mogla le od večine drugih odločiti, potem bi se upala iz njih še kaj narediti!

Trudila in prizadevala sem se z njimi prav ljubeznjivo ravnati, vendar vse mi do denes še nijso vračale, kar sem jim dala: ljubezen! — Povedala sem to g. nadučitelju, ter ga vprašala za njegovo mnenje, ker on tako rad z besedo in spisi svojo misel podpira, ali naj jaz še dalje zlahtne bisere svinjam

takih govorimo, interes za slovenščino v višji meri, kot samo za prvi red v šoli, ne za življenje in javno delo. Mi ne bomo izgovarjali, v kakem razmerju živi slovenska mladina v naših srednjih šolah, najboljša priča o tem nam je, da nemamo toliko delavne mladine ali narastaja na slovstvenem polju, kolikor bi ga lahko imeli. Narodna iskra, ki tli v družini po univerzah, ugasne navadno že v prvem prahu mej dolgočasnimi akti in iz mladega slovenskega uradnika ali učitelja se rodi v kratkem času naroden filister.

Kar kdo nema, dati ne more in kdor nij imel mnogo, izgubi kmalu še to malenkost, to je pravična sodba o slovenski mladini naših srednjih in višjih šol.

In kako bi bilo drugače? Dijak, ki je moral v največjem mladostnem ognju pisati grozno suhoparne naloge, katerih ne bom navajal, naj se vname za slovenščino, naj si ohrani ideale za literarno delo in o delovanju.

Neverjetno a resnično je posleduje in povrh celo škodljivo, pohujšljivo, ker izbuja hinaravščino in iškarijotstvo, kajti izmed tisoč učencev piše takove naloge morda jeden iz srca in morda tudi navdušenja.

Ne delajmo se revnejši, kakor smo v resnici. Ali Slovenci res nemamo toliko literature, da bi se mladina navduševala za njo, če ne direktno, vsaj s tomačenjem družih literatur in s primerjanjem kako in koliko bi se dalo storiti v slovenščini v tej in onej stroki?

Slovenščina na naših srednjih šolah, ponavljamo še en pot, je mera, po kateri se meri in naslanja narodov razvitek in vsa naša bodočnost in upanje, da si ustanovimo šolo in urad na narodnej podlagi.

Potrebno je, mislimo, če si upamo v začetku šolskega leta, v katero smo stavili toliko upanja, da se nam zboljša in vsaj nekoliko uresniči narodna želja, opominjati, da se trudimo sami pridobiti si, kar nam ne bode darovati pravica.

Pisatelj teh vrst nikdar ne pozabi, s kakim navdušenjem nas je v nemal g. Schweineland za nemško literaturo, za delo, za nemški narod sploh in kako smo ga poslušali, kako prebiral strastno klasike — in se nemščine tudi temeljito naučili.

Žalibože se je izgubilo zaradi tega za naš narod mnogo talentov, posebno z ozirom na

podučevanje v slovenščini. V slovenskih urah smo dremali, nemških govorniških vaj, deklamacij se veselili, o nemškem „Hans Sachs“ smo čuli več, kot o našem neumrlem Preširnu! In to je bilo še pred desetimi leti in je, kakor se mi piše, žalibog še. To je naša nesreča, ki kuje, ne bomo reči, renegate, ali pa gotovo nedelavne narodnjake in mlačneže.

Dajte hrane, dajte navdušenja našej mladini in v ogenj gre za vami. A to se mora zgoditi o pravem času. V gimnazijah se kujejo bodoči naši prvaki ali pa nikjer.

Umno, interesantno podučevanje v slovenščini, zabeljeno z navdušenjem za delo in narod, je prvo, kar si moramo pridobiti — in temu se ne stavijo tudi zunanje ovire; mi smo sami krivi, če ne napredujemo.

Ako niso govorjene zastoj te misli, imamo čez zopetnih deset let dovolj zmožnih, navdušenih in delavnih močij, in ne bode mogoče več slučaj, da sovražen nemšk profesor navduši slovenskega dijaka za nemško delovanje, ker ga slovenski profesor nij hotel ali nij umel navdušiti za narodni jezik.

Liberius.

Čehi in Magjari.

Praški „Pokrok“ objavlja članek o zblizevanju Čehov z Magjari, kateri članek se dr. Riegru pripisuje in v katerem se pravi: „Pred leti je rekel Franc Deak: „Čehi in Ogrji so se zmirom našli, našli se bodo zopet.“ To je dejal v prvi državnozborni sesiji k češkim poslancem, ki so prišli v imenu svojih somišljenikov v Pešto, da bi se dogovarjali z ogerskimi strankarskimi vodji. Od tedaj so minola leta in nij bilo nobene prilike več za zblizevanje mej češkimi in ogerskimi politiki. Zato so pa „ustavoverci“ porabili ta čas, poslali so dr. Giskro v Pešto, da bi se dogovoril o solidarnem postopanju zoper avstrijske Slovane, posebno zoper Čehe. Porabili so živo neoslabljeno bojazen Magjarov pred Rusijo in panslavizmom, da so na to kazali, da Ogrji morejo pomoč dobiti zoper panslavizem samo pri Nemcih, in da bi jih pridobili za idejo, da je za Magjare najboljše, če v Cislejtaniji gospodujejo Nemci. Mej vsem tem časom so se pa Ogrji mogli preveriti, koliko je prijateljstvo ustavoverne stranke do njih, koliko so s tem pridobili in kako so se trudili

njih politični prijatelji, ki slave pri vsakej priliki očeta ustave, Schmerlinga, in njegove centralistiške principe, pri prvi priliki in kadar bi sami bili toliko močni vzeti Ogrom vso avtonomijo in vse pravice; nasproti pa so samo Čehi in Poljaki, osobito Rieger in Smolka, odločno varovali pravice Ogerske, ko so Nemci brezizjemno Schmerlingove teorije „izgubljenja pravic“ zastopali. Gotovo je, da ako bi v državnem zboru ne bilo Čehov in Poljakov in bi ondi gospodarila samo nemško-liberalna stranka, obrnilo bi se njeno orožje takoj zoper Oggersko, in ker ima v Cislejtaniji politično, statistično, gospodarsko in kulturno nadtežje, potegnili bi ustavoverna stranka Oggersko v svojo službo. Iz tega sledi, da dobiva obstanek ogerske avtonomije najgotovješo pomoč v tem, ako gospodstvo Nemcev ne vzraste preveč in da se Čehi in Poljaki, ki stoje tudi na tleh zgodovinskega prava, ne bodo nikdar dotaknili avtonomije Oggerske. Res je, da Čehi početkom niso bili vneti za dualizem, ker so hoteli imeti Ogrje poleg sebe kot zaveznike v obrambo svoje zgodovinske individualnosti in in svoje avtonomije zoper napade gospodujoče nemške stranke. A tega, kar se je zgodilo, ne more se več predrugačiti. Dualizem je fait accompli, katerega Čehi ne zatajujejo, katerega so v fundamentalnih člankih celo priznali. A kljub temu, da se Čehi udajejo, vendar ne nehajo sumničenja mej Čehi in Ogrji. Rieger je zato šel v Pešto, a tja nij bil prišel kot poslanec, ne s kako prošnjo in ne zato, da bi sklepal kako zvezo. Njemu je šlo samo za zblizevanje in mejsobojno boljše razumljenje, in za vprašanje, je-li bi se mej obema narodoma mogli najti podobni nazori in razmere. In vidi se, da je v tem oziru Rieger zadovoljen vrnil se iz Pešte.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 27. oktobra.

Dunajske nemške novine pišejo dolge članke o cesarjevem govoru delegacijam. Ker je cesar govoril o sedanjih „zapletenjih“, sodijo, da se to ozira na balkansko vprašanje. Cesarjeva beseda, „da bode Avstrija pod vsemi odnošaji pred vsem drugim branila svoje interese, mir in dogovorno pravico“, tolmači se tako, da hoče, Avstrija v slučajih tudi s svojimi vojaki na Balkanu prodreti

mečem. Na to mi odgovori, da naj se raje spominjam besedij: „Pustite malim k meni priti!“ Rečem mu: „Oni pa vendar ne pridejo, dasiravno jih vabim z ljubeznijo.“

On: „Pridejo gotovo, ako ne denes, pa jutri. Le pomislite, da prava ljubezen je v tem, da ona nikoli ne ugasne.“

Odkritosrčno mu odgovorim: „Mogoče, da imate v tem prav; toda jaz pa vedno mislim, da so bili otroci, katere je Jezus klical k sebi, vsi drugačni, kakor so pa ti dan denes!“

On: „Vi si vso stvar predstavljate le v podobah, kakor nam jih slikajo malarji; ljubezljivo otroče obrazke! Ali to mnenje je gotovo napačno. Bili so otroci, kakeršne nam Bog še dan denes daje!“

Nekoliko manj odločno pa odkritosrčno in pošteno mu rečem: „Bog naj mi odpusti, ako se res v tem pregrešim; jaz ne morem kaj zato, nekatere otroke kar videti in trpeti ne morem!“

On: „Vrednost svojega stanu prezirate — svoje misije ne umete! Ne razumete tega, kar Bog od Vas in sploh od vsakega izreditelja,

zahteva. Vi ravnate zoper dolžnost svojega stanu!“

Ko mu nato odgovarjam, da je to vendar malo preostra sodba, mi reče: „Prosim, kaj porečete o zdravniku, kateri bi Vam morebiti rekel: „Z ljudmi, kateri so čvrstega zdravja in rudečih lic, imam jaz rad opraviti, ne pa z bolnimi, bledimi in onimi, kateri so polni gnjovčih in ostudnih ran!“ Gospodična, prosim, pomislite vendar, da ravno bolniki potrebujejo zdravnika! Bodite torej tudi vi v prihodnje revnim majhenim otrokom vredna usmiljena sestra!“

„Ali“, rečem mu, „mogoče, da je čut nenaklonjenosti neopravičen, vendar kako naj se zoper to bojujem?“ — On: „Prosim, izvolite poslušati priliko: „Bog veli solncu, katero je obdaril s toplimi žarki: Vidiš tam doli ono črno piko, katero okrožujejo mrzle in ledene megle. Daruj jej nekoliko od svoje „svitlobe in toplote!“ Črna, v mrzlo meglo zavita pika bila pa je naša zemlja. Solnce jej torej začne pošiljati trakove svitlobe. Na to pa se je začela zemlja gibati, kakor da bi se hotela od svitlobe proč obrniti. Solnce reče torej stvar-

niku: „Naročje zemlje ostaje mi vedno zaprto; moja svitloba ne more iz nje ničesa privabiti, kar bi jej ugajalo, naj se zemlja torej pogrezne v globočino. Ti Večni, odkazi mi pa drugo zvezdo, da jej darujem od tega, kar mi je Tvoja dobrota v tem obilju dala! Bog pa reče: „Večna je ljubezen!“ In po vseh nebesih odmevale so te besede, in kori angelov nosili so jih, prepevaje od ozračja v ozračje. Solnce se na to prikloni pred prestolom Vsemogočnega ter v veselej pokorščini svoje delo nadaljuje. Črez nekoliko časa začelo se je gibati življenje v zemlji. Zemlja se odpre — prikažejo se cvetice in drevesa in kjer so pred kratkim časom mrzle megle morje in deželo zakrivalo, zibalo se je milijard cvetja, pošiljaje svojo vonjavo na kviško. — In solnce začelo je z nova moliti Boga, zahvalivši se mu in ga častivši, da nij zemlji odtegnil nje uplivnega delovanja, ter jej podelil življenje. Večni odgovori: „Sedaj spoznaj solnce, da je bila zemlja delo čudežev, tudi takrat, ko so jo še mrzle in temne megle okroževale. Vedi, da bi bila z vso krasoto, katero sedaj občuduješ, v globočino pogreznaena, ako bi se bila tvoja

— to je pot v Mitrovico. Sploh pa vsem hudo v oči zbada to, ker cesar nij nič naglašal „iskrenega sporazumljenja z Nemčijo“ kakor je to storil druga leta. Tu pa se mnenja ločijo: mej tem ko jeden židovsk časopis iz tega uže sklepa, da se je avstrijsko-nemška „zveza“ razdrila, kakor so v zadnjem času angleške novine trdile, pravi drug dunajsk list, da se ta zveza tako sama ob sebi razumeva, da je niti cesarju nij treba posebno še naglašati.

Dalmatinska deželna vlada je razpustila mestni občinski zbor v Splugu, to poslednjo občino, katero imajo še laški irredentisti v gospodarstvu. Vladni komisar je prevzel vodstvo občine, dokler se nove volitve ne izvrše.

K r u d e č e j k n j i g i je dné 25. oktobra izšel še dopolnilni spis o Srbiji. V tem se jako odločno izreka, da Avstrija ne bode nikoli dopustila, da bi Srbija Avstro-Ogerske glede trgovinske zveze ne štela mej narode pred vsemi povlaščene, kakor to dela s svojim odpisom dné 14. julija. Srbija mora ravno tiste ugodnosti, katere daje drugim državam, tudi Avstro-Ogerskej dati, sicer bode Avstrija delala represalije v postavi od dné 27. junija 1878 predpisane. — Ta odločni govor nekako vznemiruje. Če se stvar ne poravná, Bog vé, kaj bi utegnulo iz tega vzrasti nedobrega. Najprej bi prišla tako zvana „colna vojska“, to je, Avstrija bi na vse načine Srbiji skušala v trgovini škoditi, s prepovedimi uvažanja itd. Iz tega se s časom more še kaj hujšega razviti. Zato je želeli, da se stvar poravná.

Vnanje države.

Iz **Cetinja** se poroča o Ulcinjskem vprašanju, da je turški zastopnik Bedri Bey predlagal, da bi Črnogorci tri ure potem zasedli Ulcinj, ko bodo uže turški vojaki to mesto zapustili. V Cetinju je bil zarad tega ministerski svet, v katerem se je zavrgel oni predlog. Ulcinjsko vprašanje je zdaj postalo lokalno, — morebiti da bodo Turki poskušali zopet se svojo politiko zavlačevanja.

Dnó 25. t. m. se je v **Filipopolju** sešlo narodno sebranje Vshodnje Rumelije.

Poleg afganistanskega bliža se kakej katastrofi z velikanskimi koraki tudi **irsko** vprašanje, katerega angleška vlada ne bode mogla zatreti s policaji. Cele Irske se je prišla neka razburjenost, katero izraža dozdej samo še irska deželna liga in nje fanatični člani z agrarnimi umori. Angleška vlada ne bode tu nič dosegla, če tudi zahteva od parlamenta izrednih sredstev za vzdržanje miru na Irskem. — Irec O' Connor je te dni javno govoril in rekel: Gladstone hoče turško paševsko gospodarjenje uničiti. V Irsko deželo naj pride, tukaj je večje zatiranje ljudij, kakor kedaj v Bolgariji. Gladstone naj irske lorde, ki so gospodarji zemlje, uniči. V vsakej irskej grofiji so lordi, ki so gorji in bolj hudičevi kot so bili

gospodarji sužnjev, ker ti so svoje sužnje vsaj napasli do sitega, a ti lordi jih silijo od lakote umirati.

Iz **Afganistana** prihajajo v London slaba poročila. Cesta v Kabul je zopet popolnem zaprta, Emir néma nobenega upliva. Indijska vlada svetuje, naj Kandahar Anglija osvoji, zoper to je pa angleška vlada.

„Daily News“ pa poročajo v posebnem izdaji iz Lahore: V Pešaveru se govori, da je nastalo v Kabulu popolno brezvladje in da so Afganci emira Abdurrahmana umorili.

Dopisi.

Z Dunaja 25. okt. [Izv. dop.] Iz središča cesarstva pošilja se v provincije zdaj glas, da je „nemštvo“ v nevarnosti. Da to „nevarnost“ odbijejo, sklicali bodo obče nemšk avstrijsk „parteitag“ na Dunaji in tam da se bo nemška narodnost naglaševala. Ali ona nemška gospoda, ki hočejo zdaj nekaj ljudstvu varovati, kar nij bilo nikdar in nikjer v nevarnosti, ki zdaj najbolj kriče, da je nemštvo in ustava v nevarnosti, ti si pred leti teh dveh pojmov niti domišljali nijso nego so res na pogin ljudstva delali. Naj omenim nekaterih aranžerjev za dunajski „parteitag“. Leta 1873 so bili: Avgust Skene podpredsednik „verwaltungs-ratha“ banke „Länderbankenvereina“, potem verwaltingrath dunajske „Handels-Bank“, „Brünner Bank“, avstrijske „Länder-gesellschaft“ (te vse tri so propale) in je bil koncesijonar „Neusiedler-Bahn“. Josef Wütsche je bil 1. verwaltingrath pri „general-bank za industrijo, trgovino in obrt.“ 2. avstrijske „Allg. Bank“ in avstro-ogerske železnice in 3. pri „Strassenbau Gesellschaft“ — vseh teh družb nij več. Dr. Edvard Sturm je bil: 1. predsednik dunajske „Kommissions-bank“, 2. podpredsednik „Hypothekar-Renten-bank“, 3. podpredsednik dunajske „Boden-Kredit-Gesellschaft“, 4. verwaltingrath pri „baugesellschaft za dunajsko okolico“, 5. verwaltingrath moravske mejne železnice. Val. Ritter je bil verwaltingrath treh bank, katerih tudi nij več. Dr. Viktor Russ je bil verwaltingrath pri „Oest. Hypothekenkredit- und Vorschussbank“. Dr. Heinrich Jaques verwaltingrath pri „Süddeutsche Bodenkredit-bank“. Alfred Lenz je bil: 1. verwaltingrath pri „Wiener- Berg-, Ziegel- und Bau-gesellschaft“, 2. pri „Franco öst. Bank“, 3. pri Elizabetnej zapadne železnici ter je še denes verwaltingrath severne železnice. Max Ma u t h-

ner je bil 1. verwaltingrath avstro-ogerske „Escompte- und Kredit-Bank“, 2. pri avstr. „Militär-Bau-Gesellschaft“, 3. pri „Wiener-Bau-Verein“, 4. pri „Generalbank für Industrie-, Handel- u. Gewerbe“. Vseh teh „bank“ denes nij več. Dr. Franz Klier podpredsednik pri „Nordbahn-Gesellschaft“. Dr. Wilhelm Schaup verwaltingrath pri bivšej „Industrie- und Commercial-Bank“ za zgorenje Avstrijsko in Solnogradsko. Dr. Heinrich Granitsch verwaltingrath bivše „Makler-Bank“. Christian grof Kinsky je bil verwaltingrath pri „Oesterr. Allg. Bank“ in pri „Wiener-Bau-gesellschaft“. Leopold vitez pl. Hasner je bil predsednik ranjeje „Wiener Commercial-Bank“ in podpredsednik avstrijskemu „Sparverein-u“. Nobene nij več. A jednega kričača bi skoraj bil pozabil: Dr. Alexander Peez je bil tudi verwaltingrath in sicer pri „Genossenschaftsbank“ in pri „Länderbankenverein-u“.

Večino teh in jednakih „bank“ je zadel krah ali so drugače propale in kakor vidite našeta ustavoverna gospoda so imeli nesrečo pri svojih gospodarskih podjetjih, a to je bil o jednem pogin sto in sto nedolžnih ljudij, ki so ubožali. Te ustavoverne gospode dobro poznajo na Dunaji. In ti gospodje, ki so ravno svoje rojake Nemce pomagali na nič spravljati, ti denes kriče, da je nemško ljudstvo in nemštvo v nevarnosti. Njih dobičkar-ska „ustavoverna“ podvzetja so v nevarnosti.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 27. oktobra. Tukajšnji današnji časopisi „Presse“, „Wiener Allgemeine Zeitung“, „Extrablatt“ in „Vaterland“ pišejo v uvodnih člankih o dr. Kronawetterovem velevažnem govoru, kateri mej dunajskim prebivalstvom velikansk vtis dela.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni zbor) ima dné 29. okt. ob 5. popoludne sejo. Na dnevnem redu je: poročilo finančne sekcije o kupljenju dveh zemljišč zarad urejenja ulic pri parnem mlinu, poročilo šolskega odseka o napravi paralelke 3. razreda na prvej mestnej šoli in 4. razreda na drugej mestnej šoli; poročilo policijskega odseka o raznih prizivih in pritožbah zoper naredbe magistratove. Na konci pride samostalni nasvet odbornika Jo-

volja izpolnila. Ker si pa solnce le nadaljevalo, jej — iz v obilnosti tebi darovane svitlobe in toplote, — pošiljati vire ljubezni, gleda uže sedaj veselega obraza k tebi, ter ti daruje iz svojega znotranjstva najboljšo, kar je ona mogla s tvojim uplivom obroditi. Pa še nekaj imenitnejšega dovršilo se bode na tej zemlji! Duhovom — služila bode za prvo stanovanje njihovega razvoja. Ti pa jim bodeš vzgled in luč, ti jim bodeš simbol ljubezni!“

Ves navdušen govoril je gospod nadučitelj to priliko. Bila sem pa tudi jaz tako ginjena, da solzá skrivati nijsem mogla. Roko sem mu podala, rekši: „Razumem, razumem, gospod ravnatelj! Vsak učitelj in učiteljica naj si prizadeva, da bode svojim otrokom, — ako jim manjka vsa prikupljivost in katere zakrivajo razne vrste megle ter so se v neprilicnih okoliščinah razvijali — svitlo solnce, katero naj jim vsak dan sveti. Iz srca sem Vam hvaležna, kajti v globočino srca sem ginjena in obetam tudi Vam, da mi hoče biti v prihodnje solnce simbol moje delavnosti!“ — On: „Prosim, gospodična, nikar ne mislite, kakor da bi jaz uže

vse razumel, pa zato si vedno prizadevam in si mora vsak odgojitelj vedno prizadevati! Nam ubogim zemljanom je treba resnice le vedno iskati in tako se jej vsak dan za stopinjo približamo. Nas revne človeške otroke le prerada zunanost preslepi in ogoljufa. Previdnost božja pa nam pošlje revnega in zapuščenega otroka, kateri je znabiti poleg slabe zunanje oprave tudi telesno in duševno ves pohabljen. Vse to nas navdaja z neko mrznjo, kar je naravno. Ali vprašam: Mar neha zlato biti zlato, ako je ono v blatu? — Mi cenimo žlahtne bisere, vdelane v dragoceno zlato; tak biser — pa še dokaj dražji — ki je sicer zavrt v slabe cape, bi mi proč vrgli. Vprašam, kateri je najlepši izdelek na zemlji? Je mar zlato? So mar biseri? Ali je mar kak dopolnjen in popolen izdelek narave in umetnije? — Najlepši in najdražji produkt, kateri je prišel iz stvarnikove roke, je človeška neumrjoča duša! Torej, spoštovanje pred njo! Pog jo je ustvaril! Ona je njegovo najlepše delo na zemlji! — Proč torej blišč in vsa zunanost, katera nas tako rada goljufa. Ta produkt nam je varovati v

osobi revnega otroka in se ga z vso ljubeznijo poprijeti. Le ljubezen jo more rešiti trde skorje, ljubezen more v njej prouzročiti ono gibanje, katero je za njo jedino koristno. Prava ljubezen pa je potrpežljiva, ona nikoli ne neha! Vse drugo je le zunanost — sama sleparija!“

Ravno 12 ura bije. Ali budim ali sanjam? Premišljevala sem nekoliko časa. Zdi se mi, da so vsi moji prejšnji sklepi od tega časa popolno uničeni. In vendar, kako strašno je to! Ali ima pa on tudi v vsem prav? Ako je pa moje aristokratsko mnenje opiralo se na napačno podlago? — No, potem se ga znebim ter proč vržem, kakor ponarejene bisere. Resnici se hočem vedno in povsodi ukloniti, kajti ona pride od Boga! — Kaj pa, ako bi bila ta ljudstvo zapeljajoča pedagogika pekla, katero mi je ravnatelj govoril! — Vsaj pesnik pravi: „Kadar hoče hudič pospešiti najhujšo reč, takrat on rabi nebeško gorečnost“. Moji ideali so bili, saj kar se je meni dozdevalo, tako vzvišeni! Bog naj me podpira, da se po petju sirenskih krivih naukov ne pogreznem v časno in večno pogubljenje! (Dalje prih.)

slpa Regalija o pomnoženju števila mestnih policajev do razgovora. Potem je tajna seja.

— (J. Arcon.) C. kr. namestniški svetovalec v Zadru J. Arcon, rojen Slovenec z Goriškega, je te dni v Dalmaciji umrl, ne dosti čez 40 let star, vsled daljšega bolehanja, katero je baje pripisaval neugodnemu za njega dalmatinskemu podnebjju. Arcon je bil prej pri deželnej vladi v Ljubljani, ali ker je bil poštenjak in rodoljuben Slovenec, kateri nij hotel in ne mogel pomagati psovati svojo slovensko narodnost, kakor so to delali mnogi drugi, nij ga mogla trpeti brutalna prejšnja nemška ustavoverna vlada, ki je vse preganjala, kar je bilo naše, in eksilirali so ga tako v daljnjo Dalmacijo, kjer je storil rano smrt ravno zdaj, ko se je upanje odprlo, da se povrne v drago si in vedno ljubljeno slovensko domovino. Ustavoverna prejšnja vlada nij prav nič premišljevala a prestavila Arcona iz domovine njegove, ker jej nij bil tu ljub, da si je bil vesten in izvrsten uradnik. A zdanja vlada?

— (Gospod Possaner.) „Wien. Ztg.“ prinaša imenovanje g. Possanerja, ki je prej bil finančni direktor v Ljubljani, a zdaj v Insbrucku, za sekcijškega šefa v finančnem ministertvu na mesto Chertekovo. Kakšnega političnega mišljenja je Possaner, to v Ljubljani vsakdo vé in vsakdo se zarad tega čudi, da ta vlada dela take sekcijške šefe. Kar se pa tiče fiskaličnega „talenta“ ali nagnjenja in priljublja Possanerjevega, novo imenovega sekcijškega šefa, sodimo iz njegovoga dozdanjega delovanja in iz pozvanja na tako važno mesto, da se hoče zdaj od višje strani na indirektni davek, na dohodnino itd. bolj gledati, kajti za take reči je Possaner vselej posebno „veselje“ kazal. Dunajskim kapitalistom in judom, ki so se znali dozdat davku odtezati, torej v tem pogledu gotovo privoščimo Possanerja. On jih bode uže učil davek plačevati! To on zna. To spričevalo mu dajejo tudi Tirolci, kateri se ga kaj radi znebé, kakor smo slišali.

— (Avskultant) je postal tukajšnji pravni praktikant dr. Rihard Lah.

— (O volitvah v kranjsko trgovinsko in obrtniško zbornico), katere

bomo to zimo imeli, prinaša tudi češki „Pokrok“ od vtorka 26. oktobra uvodni članek: „Volby do obchodní komory lublaňské“. Iz članka vidimo, da češki list dobro pozna zgodovino zadnjih naših famoznih Vesteneckovih volitev in praktik. „Pokrok“ pravi proti koncu: „Vlada ustavoverna se nij prav nič obotavljala razpustiti kranjsko ustavoverno komoro, da si so bile nje volitve postavne in se ona nij z ničem zakrivila; ustavoverna vlada jo je razpustila le zato, da bi mogla biti iz nje voljena dva ustavoverca v deželni zbor. Učimo se od neprijateljev in bodimo tako odločni in rezni vsaj v dosezanju dobrega, kakor so oni bili v delanji tega, kar je njih stranki služilo.“ „Pokrok“ upa, da bomo Slovenci takrat dobro delali in sijajno zmagali.

— (Toča škodila tudi v poznej jeseni.) Iz Tuhinjske doline se nam piše: V nedeljo dne 24. t. m. popoldne je šla tukaj po Kamniških in Tuhinjskih krajih silna toča debela kot prav debel oreh. Ker uže star pregovor pravi, da toča škoduje, če bi jo v žakli čez polje nesel, tako je tudi zdaj pri repi in zelju veliko škode naredila.

— (Italijanski lovci.) Tržašk list poroča: Nedeljo je šlo več laških lovcev iz Trsta na Prosek zajce streljat. Kmalu sliši jeden izmej lovcev, kako blizu njega neka žival lomi veje in naprej teče. S klicem: occio un capriol! ustrelil dvakrat v hosto za bežečo živaljo in od veselja vsklikne, ko vidi, da se ta zadeta zvali. A kako so se vsi začudili in prestrašili, ko so šli gledat lovci ustreljeno srno, ki pa nij bila nobena srna, ampak prav pohleven — konj, ki je ravno pojemal. Še bolj pa so se prestrašili, ko se lastnik konja za njimi oglasi in zahteva za ustreljenega konja 120 gld. A kaj je bilo storiti? Plačali so Lahi a zakleli se, da konjev ne bodo nič več streljali.

V najem

se daje pri Malej nedelji, pošta Ljutomer (Luttenberg), posestvo s krčmo in mesnico vred. Za kramarijo ga nij na daleč in široko boljšega prostora. — Več se izve pri lastniku dr. Gregoriću, odvetniku v Ptujju. (550—2)

Dunajska borza 27. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	71 gld.	75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	72	60	„
Zlata rente . . .	86	75	„
1860 drž. posojilo . . .	129	75	„
Akcije narodne banke . . .	812	—	„
Kreditne akcije . . .	278	25	„
London . . .	117	30	„
Srebro . . .	—	—	„
Napol. . .	9	35	„
C. kr. cekini . . .	5	62	„
Državne marke . . .	57	90	„

Tržne cene

v Ljubljani 27. oktobra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 26 kr. — rež 6 gld. 66 kr.; — ječmen 4 gld. 34 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — pros 4 gld. 87 kr.; — kornza 6 gld. 34 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špeh frišen — gld. 66 kr.; špeh povojen — gld. 72 kr.; — jajce po 2¹/₂ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — telečnine 60 kr.; — svinjsko meso 52 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 40 kr.; — same 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Oznanilo.

Dne 31. oktobra t. l. ob 3. uri popoldne prodalo se bode po prostovoljnem dražbi poslopje nekdanje društvene žage na sopar, katero je pripravno za prenarediti v pobištvo za vsako bodi obrtnijo, ker je blizo kolodvora in na okrajnej cesti.

Županstvo v Borovnici,

(547—2)

dne 23. oktobra 1880.

Alojzij Korzika,

umeteljni vrtar v Ljubljani,

naznanj, da ima za vseh svetnikov in vernih duš dan veliko zalogo iz suhih cvetlic in trav napravljenih vencev, korb, malih svetilnic itd.

Venci in šopki razne velikosti s frišnih kamelij, vijolic, rož, nagelnov in drugih raznih finih cvetlic, se dobe jako po ceni.

Tudi se razposodi za kincanje grobov, pri mrljih ali pa za slavnosti razne cvetlice za dekoracijo, prav po ceni.

Naročila se sprejmo v glavnej zalogi na Poljanah št. 12, ali pa v filijalnej prodajalnici Selenburgove ulice št. 6.

Vnauja naročila se točno, brzo in ceno proti poštnemu povzetju izvrše.

Za mnoga naročila se priporoča

Alojzij Korzika,

umeteljni vrtar.

(544—2)

Tujci.

27. oktobra:

Evropa: Kraupa iz Postojne. — Kurka iz Dunaja. Pri Stonu: Bohine iz Železnikov.

— Žnidaršič iz Il. Bistrice. — Lengyel iz Kanže.

Pr. Mallé: Fuchs iz Dunaja. — Schroms iz Kočevja. — Polak. Blau iz Dunaja. — Brenner iz Trsta. — Schink iz Zagorja. — Wolmuth iz Dunaja.

Tinctura Rhei. Comp. vulgo

FRANCOVA ESENCA

ki jo izdeluje

Gabriel Piccolli,

lekar „pri angelu“,

v Ljubljani na dunajske cesti.

Pomagala je uže mnogo tisoč ljudem k zdravju, kakor se lahko dokaže iz mnogih pohvalnih pisem.

Ta esenca ozdravi bolezni v želodcu in v spodnjem životu, grižo, krč, želodčevo in prehodno mrzlico, zabasanje, hemorjide, rumenico itd., vse bolezni, ki znajo smrtno postati, ako se za časa ne ozdravijo. (490—4)

1 sklenica velja 10 kr.

Naroči se pri Gabriel Piccolli-ju, lekarju „pri angelu“ v Ljubljani, na dunajske cesti, s poštnim povzetjem.

Lekar J. Nussbaumer-jevo

! zdravstveno vino!

Kitajsko-železno-malaga-vino

najzanesljivejše in neoporekljivo zdravilo, da se

kri nareja in čisti

ter najhitreje odpravi:

pomanjkanje krvi, bledico, bolezen v želodcu, bolezni spolskih organov, osobito moževsko slabost in neplodnost.

!! Bolezni v jabolku, goltanci in pljučah!!

! Kitajsko Malaga-vino!

imejoč v sebi čistega kinina samo tako, kakor se prilaga truplo, izvrstno krepilo za otroke in žene po hudej bolezni.

Profesor in zdravstveni svetovalec g. dr. Thaler na porodišnici v Lincu o tem fabrikatu tako-le govori:

Potrjujem, da sem v Kitajsko-železno-Malaga-vinu lekarja J. Nussbaumerja v Celovci dobil izvrstno in lahko prebavljivo zdravilo, katero smem vrolo priporočati. Prof. dr. J. B. Thaler.

Radostno potrjuje podpisani, da je Kitajsko-železno-Malaga-vino lekarja Nussbaumerja v Celovci preparat izvrstne dobroti in vplivnosti ter v svojej lastnosti množitelj krvi in pospešujoč prebavljenje mnogo prekosi vse druge železne preparate. (515—3)

Dr. L. Winternitz.

Zalogo za Kranjsko ima lekar G. Piccolli v Ljubljani.